

Till justitieutskottet

Justitieutskottet har berett skatteutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1999/2000:124 En ny smugglingslag m.m. jämte motioner. Propositionen innebär en i huvudsak författningsteknisk reform av lagstiftningen kring införsel- och utförselbrott. Genom den nya smugglingslagen markeras samtidigt i strafflagstiftningen en skärpt hållning till organiserad och grövre gränsöverskridande brottslighet.

Utskottet koncentrerar sitt yttrande till en fråga som berör tullens kontrollverksamhet och får anföra följande.

Tulltjänstemän som medverkar i brottsutredningar som inte är kopplade till inrese- och utresesituationer får enligt den nya smugglingslagen samma befogenheter som polismän har enligt rättegångsbalken att t.ex. hålla förhör och vidta andra utredningsåtgärder innan en förundersökning har inletts. I befogenheterna ingår också att, då det föreligger fara i dröjsmål, besluta om kroppsvisitering och kroppsbesiktning utan att ett förordnande av förundersökningsledare, åklagare eller domstol först har inhämtats. När det gäller tullens kontroll av personer som i omedelbart samband med inresa eller utresa uppehåller sig i gränsområde eller motsvarande föreslår regeringen att nuvarande kontrollrutiner skall behållas med vissa preciseringar och inskränkningar. Detta innebär bl.a. att en tulltjänsteman även i fortsättningen självständigt – dvs. utan förordnande av undersökningsledare, åklagare eller domstol – skall kunna besluta om kroppsvisitering och ytlig kroppsbesiktning (inklusive urinprovstagning) vid de rutinmässiga kontroller som sker av resenärer i samband med gränspassage om det finns anledning anta att en person har med sig egendom som kan tas i beslag på grund av brott mot smugglingslagen eller narkotikabrott.

I motion 1999/2000:Ju36 av Yvonne Oscarsson m.fl. (v) föreslås att rättegångsbalkens krav på förordnande av undersökningsledare, åklagare eller domstol skall gälla även för kroppsvisitering m.m. vid de kontroller som sker i omedelbart samband med inresa eller utresa. Motionärernas förslag innebär alltså att en tulltjänsteman självständigt skall kunna besluta om tvångsåtgärder endast i de fall då omständigheterna är sådana att det inte finns tid för att begära ett förordnande.

Utskottet vill framhålla att kontrollen av resenärer och deras bagage i samband med gränspassage sker enligt rutiner som har tillämpats under lång tid

och har, såvitt enligt propositionen kunnat utrönas, fungerat utan några påtagliga problem. Rätten att utföra denna kontroll utgör en av grundvalarna för att förebygga och förhindra införsel av narkotika och andra farliga varor till landet. Att nu införa ett krav på förordnande från undersökningsledare, åklagare eller domstol skulle enligt utskottets mening inverka negativt på smidigheten i tullkontrollen till nackdel både för tullverksamheten och resenärerna. I propositionen bedöms att ett sådant krav skulle leda till effektivitetsförluster i kontrollarbetet, utan att detta skulle vara ägnat att i någon påtaglig mån höja rättssäkerheten. Utskottet delar bedömningen i propositionen, men utgår ifrån att rättssäkerheten vid kontrollen ändå skall kunna stärkas genom de preciseringar som görs i lagtexten och genom att det ställs krav på särskild utbildning och särskild behörighet för de tjänstemän som skall besluta om tvångsåtgärder eller verkställa beslut om sådana åtgärder.

Med hänvisning till det anförda förordar utskottet att motion 1999/2000:Ju36 avstyrks och att den i propositionen föreslagna utformningen av tulltjänstemännens behörighet godtas.

Utskottet går inte närmare in på andra förslag i propositionen eller det förslag om straffsatser som har lagts fram i motion 1999/2000:Ju35. Utskottet vill dock nämna att den utvidgade kriminalisering som föreslås i propositionen ligger i linje med det arbete som bedrivits under senare år för att förbättra förutsättningarna för tullen att på ett så tidigt stadium som möjligt kunna ingripa mot den organiserade och grövre gränsöverskridande brottsligheten, t.ex. när det gäller smugglingen av narkotika, sprit och cigaretter. Viktiga inslag i detta arbete har varit att främja samverkan mellan tullmyndigheter i olika länder genom ett avtalsbundet tullsamarbete och att ge tullen förutsättningar att förbättra sin underrättelseverksamhet och att kunna använda sig av modern informationsteknik.

Stockholm den 12 oktober 2000

På skatteutskottets vägnar

Arne Kjörnsberg

I beslutet har deltagit: Arne Kjörnsberg (s), Carl Fredrik Graf (m), Per Rosengren (v), Helena Höij (kd), Carl Erik Hedlund (m), Per Erik Granström (s), Ulla Wester (s), Lena Sandlin-Hedman (s), Marie Engström (v), Kenneth Lantz (kd), Catharina Hagen (m), Birger Schlaug (mp), Rolf Kenneryd (c), Johan Pehrson (fp), Per-Olof Svensson (s), Lennart Axelsson (s) och Stefan Hagfeldt (m).